

פרוטוקול מס' 6
מישיבת הוועדה לזכויות הילד
יום שלישי, א' תמוז תשס"ט (23 ביוני 2009), שעה 12:30

סדר היום:

ילדי גוש קטיף – ארבע שנים אחרי

נכחו:

חברי הוועדה:

דני דנון – היו"ר
אורלי לוי-אבקסיס אבקסיס
אורי אורבך
אבי דיכטר

מוזמנים:

ח"כ חיים כץ
חנה שדמי – מנהלת אגף תוכניות סיוע ומניעה, משרד החינוך
יוכבד סימנטוב – מפקחת על מצבי לחץ ומשבר שפ"י, משרד החינוך
עמירה חיים – מנהלת מחוז הדרום, הוועדה המייעצת, משרד החינוך
זאב אדלר – מפקח אזור הדרום, משרד החינוך
מרלה חסיד – מפקחת מחוזית בשרות לצעירים במחוז הדרום, משרד הרווחה
בלה בן גרשון – בריאות הנפש, משרד הבריאות
מרים שפירא
ד"ר עמוס ספראי
ד"ר שי חן גל
ליאת פרידמן
נועה טל
נוגה שולמן
יפה שולמן
רותם אלוני
יהודית קיפניס
חוה וייס
אמציה יחיאל-רכז נוער, מנהלת סל"ע
דניאל שטרול – אחראי נושאים חברתיים, מנהלת סל"ע
חנה דושינסקי – המועצה הלאומית לשלום הילד
אסתי ירחי – מפוני גוש קטיף
דבורה רייש – מפוני גוש קטיף
אורי כהן – מפוני גוש קטיף
יהונתן אלטמן – מפוני גוש קטיף
מרדכי בטר – מפוני גוש קטיף
חמוטל כהן – מפוני גוש קטיף
יוסי דהרי – מדריך, מפוני גוש קטיף
אשר דנינו – מפוני גוש קטיף
סמדר גולן – מפוני גוש קטיף
יונית גינזבורג – מפוני גוש קטיף
נאוה וייס – מפוני גוש קטיף
לילך רחמים – מפוני גוש קטיף
תהילה אבני – מפוני גוש קטיף
מתנאל אביטן – מפוני גוש קטיף
רעות וריהן – מפוני גוש קטיף

קרן שורץ- מפוני גוש קטיף
אליחי נפש – מפוני גוש קטיף
ישראל פורת – מועצת התלמידים הארצית
שילה בין – שירות פסיכולוגי, נחל שורק
שבתאי לוי – משרד התמ"ת
אלעד דוד
דנה שלמון – תרפיסטית, משרד החינוך

מנהלת הוועדה : רחל סעדה

רשמה וערכה : נוגה לנגפור - חבר המתרגמים בע"מ

ילדי גוש קטיף – ארבע שנים אחרי

היו"ר דני דנון:

צהריים טובים לכולם. אנחנו פותחים את הישיבה של הוועדה לזכויות הילד בנושא ילדי גוש קטיף ארבע שנים אחרי. רובנו צפינו בתערוכה של ציורי ילדים, תערוכה שמדברת בעד עצמה. אנחנו נדבר גם היום בוועדה על התערוכה. המטרה של הישיבה היא קודם כל לומר שאנחנו לא שוכחים את אותן משפחות, את אותם ילדים שארבע שנים אחרי העקירה עדיין נמצאים עם הבעיות היומיומיות שלהם, עם הקשיים שלהם. אנחנו רוצים לראות מה נעשה על ידי המשרדים השונים, משרד החינוך, משרד העבודה והרווחה, הרשויות השונות, ומה ניתן לעשות יותר טוב. באחת מהשיחות עם הנציגים שלכם עכשיו בתערוכה השוויתי את המצב למצב של אבל. מצב של אבל כשיושבים שבעה מגיעים המון אנשים ומחבקים את המשפחה ועוטפים אותה בחום ואהבה ואחרי זה יש את השלושים, ובשלושים עדיין מבקרים ועדיין יש יחס חם ואוהד של הסביבה. אחר כך יש את יום השנה שמציינים אבל לאחר מכן נשארים לבדם האנשים האבלים. אני חושב שזה המצב היום מהדוח שקיבלנו ממרכז מידע ומהעדויות מהספר שקראנו היום נשארו ילדים לבדם. למרות הניסיונות, שורה תחתונה יש לנו בעיה קשה והנתונים הם בעייתיים מאוד. עצם העובדה שמתוך כמעט כ-4000 ילדים שעזבו את בתיהם, 30% נתקלים בקשיים יומיומיים בנושא של קבלת סמכות הורית, בנושא של לימודים, מבחני בגרות. אלה נתונים, זו לא הרגשות, זה לא שמועות. אלה נתונים של תיקי רווחה, של פתיחת תיקים במשטרה, של דברים מאוד מאוד מטרידים. אז אנחנו במסגרת הדיון קודם כל נשמע את הגורמים שנוגעים בדבר. אני בהזדמנות הזאת להודות ליוכי סימנטוב שמופיעה בוועדה בנושאים נוספים אבל יחד איתנו הרימה את היום הזה שהוא יום חשוב מאוד. אנחנו ננסה לקבל סקירה על המצב היום כמו שהוא בלי לטיח את העובדות. העובדות הן קשות. לאחר מכן אנחנו נשמע, אני רוצה לברך גם את בני הנוער שהגיעו אלינו. קיבלתם יום חופש להגיע לפה? אז אני רוצה לבקש מהגברת יוכי סימנטוב מהשירות הפסיכולוגי של משרד החינוך לפתוח, לתת לנו סקירה קצרה ומיד לאחר מכן לראות את המצגת של דנה. קודם חנה שדמי מנהלת שירות שפי של משרד החינוך בבקשה.

חנה שדמי:

אין ספק, 4 שנים אנחנו עוסקים באחד האירועים האנושיים, החברתיים, הלאומיים הקשים מאוד. התערוכה הציגה מימד אחד של זה. ההתערבות של השירות הפסיכולוגי היעוצי נעשתה טרום תהליך ההתנתקות בליווי גם של תמיכה של הצוותים החינוכיים, גם בניסיון לבנות תוכנית שתלווה את הילדים לא רק באזור של ההתנתקות אלא בכל הארץ כדי להבין מה המשמעות של המושג התנתקות ובהתערבויות קבוצתיות ופרטניות במהלך כל הארבע שנים האלה. השירות הפסיכולוגי יישם ולמד בו זמנית ויצר שיטות שונות של התערבות. היום גם יוצג הספר שהוא סיכום של עבודה של השירות הפסיכולוגי שלומד את התהליכים של ההתערבות של עצמו ומסיק מסקנות. יש פה ידע חדש שהלואי שלא נצטרך להשתמש בו אבל בהחלט ידע מאוד משמעותי מבחינה טיפולית. אני רוצה להגיד במילה אחת על יוכי, את כל השבחים שאמרת אני רק אתמוך ואומר שלאורך כל הדרך היא עבדה עם הלב ועם הראש ועם כל נים בגוף מתוך תחושה של שליחות והיא תתאר את העבודה בצורה מאוד יפה.

היו"ר דני דנון:

תודה רבה חנה. קודם כל החבר'ה הצעירים אתם מוזמנים לשולחן. אנחנו מדברים עליכם אבל אתכם. זה דיון שאתם שותפים אליו ובזמן שנפתח את הדיון אתם מוזמנים להשתתף בו וחשוב לנו לשמוע לא רק מהמדריכים ולא רק מהמורים אלא לשמוע גם מכם, החבר'ה שאנחנו מדברים עליהם. יוכי סימנטוב בבקשה.

יוכי סימנטוב:

תודה רבה. אני קודם כל רוצה להודות לך חבר הכנסת דני דנון על ההזדמנות להשמיע את הקול של הילדים באמצעות הציורים ואני מקווה שגם נשמע חלק מהם בקול רם. אני רוצה

להודות גם לכל השותפים בעשייה. כל המבוגרים שנמצאים פה ממש כולם הם שותפים ואולי זה אפשר לעשות משהו בכל זאת במציאות כל כך מורכבת. מחוז דרום, מנהלת סלייע, מהות, המשרדים השונים. אני מקווה שאני לא שוכחת אף אחד אבל באמת כולם היו שותפים ועבדנו ביחד. אני רוצה להודות באופן

מיוחד לדנה סלמון התרפיסטית שהתגישה תמיד בכל מקום, רחל סעדה שבאמת בלעדיה כלום לא היה קורה, ועד הרגע האחרון היא עבדה על כל פרט קטן, ולד"ר שי חן גל שלא יכול היה כרגע להיות פה ומר עמוס ספראי מנהל מכללת אמונה שהשאלו לנו את הפנלים. בלעדי זה גם זה לא היה.

חשוב לי להזכיר בתחילת הדברים שמדובר באוכלוסייה שברובה היא נורמטיבית. היא נקלעה למשבר והוא מתמשך ומה שחבר הכנסת דנון אמר, השווה את זה לתהליכי אבל זה מאוד נכון. נקלעה למשבר. הוא היה אמור להיות בשלב של איזושהי סגירה. כמו שאנחנו מצפים שאחרי אבל, אחרי שנה אמנם נשאר הכאב אבל הוא לובש מימד של השלמה עם האובדן והוא חלק מהחיים של האדם שאנחנו מצפים שאדם יחזור לחיים הנורמליים שלו עם האובדן מתוך השלמה כואבת איתו. מה שפה פחות קרה אולי בגלל המציאות הייחודית של מגורים זמניים והקשיים שנמצאים ביום יום של האנשים מאוד מקשים על תהליכי התאוששות טבעיים שהיו אמורים לקרות אילו זה לא היה ככה. ארבע שנים אחרי אובדן אנחנו מצפים בכל זאת ליותר תהליכי התאוששות. זה לא שהם לא קיימים. הם קיימים בחלקם. היינו מצפים ליותר. אנחנו חושבים שהמציאות שבה הילדים והמבוגרים נמצאים לא תורמת לתהליך ההתאוששות.

הציורים הם חלון להתבוננות בקשיים, בלבטים, לעיתים גם בתהליכי התאוששות. חשוב להבין שלמרות שרוב הילדים נמצאים במחוז דרום הפיזור הוא מעל 280 מוסדות ברחבי הארץ. כדי לתת מענה לכל מי שנזקק אנחנו בכל שנה ממפים את הפיזור הזה. איפה נמצא עד רמה של ילד אחד בבית ספר אנחנו מגיעים ובודקים מול המוסדות את הצרכים ובהתאם לכך בונים את המענים. אנחנו בנינו מנגנון שמאוד מכביד עלינו אבל עוזר לזה שמקסימום משאבים יגיעו לילדים ואכן בכל שנה אנחנו מגיעים לאלפי ילדים. הכוונה היא שלפעמים אותו ילד יקבל גם שתי תוכניות. אם זה למשל תרפיה פלוס תמיכה טיפולית חינוכית שהיא ממוקדת יותר בעניין הלימודי אבל בהחלט מכוונת גם למצבו הרגשי.

בתחילת הדרך נתנו תרפיות קבוצתיות לכל הילדים עקב המצב האקוטי שנוצר בגלל העקירה. היתה לנו תחושה שנכון לאפשר מסגרות לעבודה רגשית בתוך בתי הספר. זה היה משהו ייחודי שעשינו אותו מאוד נרחב. בעצם אפשרנו לכל הילדים לקבל קבוצות לעבודה רגשית. זה לא נכון להגיד שכולם קיבלו את זה מיידית אחרי מפני שהילדים היו בתנועה מתמדת איפה שזה היה אפשרי. בכל שנה הגענו, יכול להיות שהמספר הוא מעל 3000 ילדים אבל יכול להיות שהיו מספר ילדים שלא הגענו אליהם בגלל סיבות שונות. למשל בשנה הראשונה ילד עשה לפעמים ארבעה או חמישה מעברים. מאוד קשה אפילו לעקוב איפה הוא נמצא כל פעם. וגם היום התנועה היא לא אותה תנועה. בהחלט הרבה יותר קל להגיע אליהם והשנה הגענו למשהו כמו 2400 ילדים. שנה שעברה למעל 3000 ילדים. אני שוב אומרת זה לא בהכרח שכל ילד וילד שיצא מגוש קטיף קיבל את הטיפול. זה יכול להיות שאותו ילד קיבל שני סוגים של טיפולים. ויש ילדים שכבר לא צריכים. ואני אתמול דיברתי עם בני הנוער שהבאנו לפה. חלקם אמרו המצוקה חריפה אתם חייבים להמשיך לטפל. חלקם אמרו רובנו בסדר, אתם לא צריכים לטפל בכולנו. טפלו במי שצריך. זאת אומרת אנחנו משתדלים לבדוק היום מה צריך ובהתאם לזה לתת.

היו"ר דני דנון:

מה הבעיות?

יוכי סימנטוב:

הבעיות. קודם כל אני רק אוסיף ואומר שהעבודה בתוך בתי הספר מאוד הוכיחה את עצמה. היא מפחיתה סטיגמטיות, היא מאוד זמינה והיא פחות מעוררת התנגדות. המגמות המרכזיות שלנו היום הן (א) לתת מענה אישי יותר בעצם לצורך (ב) לחלק מהילדים להפוך אותם לעוזרים לילדים צעירים יותר ובגלל זה התחלנו השנה פרויקט חונכות שמטרתו היא להפוך את בני הנוער, הילדים גם למסייעים כי יש מספיק מחקר על זה, יש מספיק ספרות על זה, שכאשר אדם עוזר זה עוזר לו ומקדם אותו.

הבעיות. הבעיות הן כמו שכתוב במסמך וכמו שנאמר כבר אצל חלק מבני הנוער קשיים עדיין בלימודים בהחלט, ביכולת להסתגל ולעשות את המטלות ההתפתחותיות הטבעיות שלהם. זה ללמוד בבית ספר, לעשות באופן סדיר להיבחן וכולי. דבר שני נתקלנו וזה גם שוב כתוב במסמך, בעיות בסמכות הורית. בעיות באמון במדינה. שוב אני אומרת, אני לא מדברת באופן גורף על שום דבר. צריך להסתכל ולראות בכל מקום זה קצת שונה. ילדים שלא קיבלו עזרה מיידית בהתחלה הן בגלל המעברים התכופים והן בגלל שהאידיאולוגיה של המקום היתה לא כל כך לקבל עזרה פסיכולוגית, דבר שהשתנה מאוד מאוד בשנים האחרונות והיום יש הרבה יותר פתיחות, אז הם אולי טיפה במקום פחות מתקדם. עדיין המבוגרים בקשיים וצריך לזכור שכדי לעזור לילדים צריך לעזור למבוגרים. כי הילד הוא מראה של המצב של ההורה שלו. אם ההורה במצוקה יראו את זה על הילד. ואנחנו גם שמענו מילדים בסיורים, שאלנו פעם ילד שסיפר על מצוקות, אתה מספר להורים שלך? הוא אמר, לא, מה פתאום, יש להם מספיק צרות. למה שאני אספר להם. מדובר בילד בן 11 שאמר את זה. ברגע שיש היפוך תפקידים וילד הופך להיות ילד הורי זה לא מצב טוב. אז יש בעיות בכיוון הזה של הקרנה של הבעיות של המבוגרים של הפרנסה, של המגורים שמאוד

מקשים. אם יש בעיה של חוסר תפקוד בוודאי יש לה השלכות על לפעמים חלילה שעלולות להתדרדר להתנהגויות סיכון. זה פחות או יותר. שולה אם את רוצה להוסיף משהו. שולה היא הפסיכולוגית מנהלת השירות הפסיכולוגי חינוכי בנחל שורק. אז תוסיפי עוד מילה אם את רוצה. ושם דווקא הילדים קיבלו עזרה מיד אחרי העקירה מגוש קטיף והם קיבלו ממש עזרה רציפה מהתחלה. יש מקומות שהעזרה הגיעה מאוחר יותר בהתאם ליכולת ההכלה של האנשים.

שולה בין:

קודם כל תודה ליושב ראש שהזמין אותי. אנחנו באמת נמצאים במקום אחר היום. הטיפול אצלנו במועצה התחיל בשלב מאוד מוקדם. הקהילה גם הגיעה כקהילה מאוד מאוד אחידה מסודרת מלוכדת. ערכנו טיפולים קבוצתיים בבתי הספר בעיקר. היום אין לנו טיפולים קבוצתיים. החלטנו שהיום אנחנו נותנים מענה אינדיווידואלי. מנסים לאתר את הצרכים הייחודיים של כל ילד וילד, כל משפחה ומשפחה, גם הגירוש, גם הטלטלות, גם הצפיפות בדיוור, הם באו ממקום מסוים והן משפחות בואו לא נשכח של שמונה עשרה נפשות שגרים פתאום בקרווילות. זה מוציא החוצה המון קשיים שבחלקם זה לטובה שהם יצאו החוצה אבל שהיו קיימים ולא כל כך נתנו עליהם את הדעת והם יצאו עכשיו החוצה ואנחנו עכשיו בקטע של לטפל במשפחות מסוימות וילדים ובעיקר נוער. היום הבעיה המרכזית שלנו היא באמת עם הנוער בעיקר בגלל אובדן האמון לא רק במדינה אלא בזולת בכלל. ואובדן אמון בזולת נותן איזושהי תחושה של בדידות, של אני לבד, אין מי שיכול לתמוך בי, אין מי שיכול להאכיל אותי, אני לבד בעולם וזו תחושה ברמה האישית גורמת להמון חוסר ביטחון וגם אם אני מסתכלת ברמה המדינית, יש לנו המון קשיים לקראת יום העצמאות, אנחנו נתקלים בהמון קשיים איך לחגוג, מי חוגג. האוכלוסייה פתאום מתחלקת לנו לכל מיני קולות. אנחנו היום במקום הזה שלנסות איכשהו להחזיר את האמון של החבריה האלה אחד בשני, כעבודה של המועצה, ובמדינה, וברמה הפרטנית במשפחות, שכל הגירוש וכל הטלטלות הוציאו המון המון קשיים.

יוכי סימנטוב:

אנחנו רואים הרבה בקשות לעבודה פרטנית. הילדים שלא התאוששו דורשים עבודה אינטנסיבית יותר. זה מאוד חשוב להגיד ואולי דנה תציג את דבריה.

היו"ר דני דנון:

אנחנו ניתן לדנה לדבר. אני רוצה גם את עמירה חיים מנהלת מחוז דרום של משרד החינוך לשמוע ממך עמירה לגבי מה קורה בתוך מערכת החינוך מבחינת בעיות של נוכחות ובעיות של לימודים. נראה את המצגת ואז נפנה אלייך.

דנה שלמון:

צהריים טובים. אני קיבלתי בעצם את המינוי לפני חודשיים בערך. תמונת מצב של המצב היום. אני נפגשתי עם כשמונים ילדי ובני נוער ממפוני גוש קטיף וצפון השומרון. הסדנאות הטיפוליות בעצם לא רצינו לבוא פעם אחת. היה מאוד חשוב שבני הנוער ירכשו אמון גם בזה שאני מגיעה עוד פעם ועוד פעם וגם לראות מה הם יוציאו אחרי שבוע ושבעיים. בעצם בואו נתחיל נראה. אז קודם כל אני רוצה להגיד תודה ליוכי כמובן ושי חן גל על ארגון הפרויקט, לנועה

טל אוצרת התערוכה, למדריכים שלי שככה הסתכלנו כולנו על הציורים, ד"ר רונית פלוטניק היא פסיכולוגית חינוכית התפתחותית ויוני שור תרפיסט באמנות ועינת לאור פענוח ציורי ילדים. אני רוצה להתחיל בעצם בתיאור שמראה את המצב של הילדים היום. אפשר לראות קודם כל את הילדה, דיברת על הבדידות. הילדה שככה עומדת לבד וחושבת בעצם לאן היא הולכת. דרך אגב גם מיכל וימר שעשתה מחקר טרום התנתקות גם אמרה שהילדים אמרו לאן בעצם אנחנו הולכים. עבדה על הדמות הזו בערך שעה. איך אני נראית ולאן אני הולכת. אפשר לראות את כל השכבות ומעליהן את הגוש, את הכובד של ההתנתקות מעליה. אני רוצה להראות את זה אין. מאוד אפשר לראות את מה אין כרגע. את מה חסר להם. וזה בעיקר הבית. אני יכולה להגיד שמשמונים בני נוער שנפגשתי איתם יש לי ציור משפחה אחת. זה מאוד משקף את זה שבעצם המשפחה היא במשבר. ציור המשפחה זו משפחה שלקחה את הכסף, קנתה משק, ואמרה אני רוצה להתנתק גם מהנושא. יש לזה כמובן מחירים אבל יש משפחה. דרך אגב גם הציור מאוד חזק. הילד כתב באסה, באסה, באסה. כאילו הוא לא מנותק מהרגשות, הוא לא מנותק מהמחיר שהמשפחה שילמה

לצאת מיישוב מאוד קהילתי. הוא ממש צייר על כל דמות את העצב שלה, את מה היא הפסידה, את האובדן. אבל עדיין יש תיאור של משפחה.

פה זה המקום היחיד שבו ראיתי את ההבדל בין חילונים לדתיים. החילונים פשוט בפגישה הראשונה בדקה הראשונה עשינו סבב שמות. הם אמרו אני כך וכך, נפל לי פצמ"ר בצד הזה של הבית. אני כך וכך נפל לי פצמ"ר מאחורי הבית. הפצמ"רים כאילו שהם היו אתמול. אצל הדתיים הציורים האלה יצאו רבע שעה לפני שנגמרו שלושת הפגישות. זה הדימוי של הפגישה אצל הפסיכולוג כשהיד על הידית ופתאום אומרים את הדבר הכי חשוב. זה יצא רגעים לפני הסוף כשאפשר לראות גם את הפגיעה של הפצמ"ר בבית ובעצם הבית ההרוס זה הבית ההרוס מההתנתקות. פה אנחנו יכולים לראות את התולעים מתחת לפני השטח. התולעים חיות ועליהן אין שליטה. זה בדיוק המחשבות הטורדניות, הזיכרונות, התסריטים שאנחנו עושים במוח ואין לנו בעצם שליטה עליהם. יש פה שמונים ילדים מכיתה ג' עד י"ב. הציורים האלה הם של ילדים שרובם בית ספר עממי. פה אנחנו ממש יכולים לראות, הילדה באה ואמרה לי יש לי סיוטים. והסיוטים זה הפחד מהפצמ"רים. בשקופית הזאת אנחנו יכולים לראות איך הם מחלקים את החיים. אנחנו מדברים בפסיכולוגיה על מנגנון הגנה של ספליט, שזה מנגנון של השנה הראשונה של החיים, של אני ולא אני, אחר כך זה מתחלק לאני ואימא, אחר כך זה אני אימא ואבא. ואפשר פה לראות גם איך החיים כאילו מתחלקים בעצם. יש פה לפני, יש פה אחרי, ויש פה שבר מאוד גדול. פה ילד שכתב קודם בהווה. ופה הוא כתב איזה חיים טובים. זאת אומרת השקט לא היה. כי ילד צריך משפחה עם בית וביטחון. זה מתחלק לאורך ואחר כך מתחלק לרוחב. בעצם זה כמו המשחק של הסכינים שהיינו משחקים שחותכים את העיגול לכמה חיתוכים.

אלה ילדים שבעצם עשו את הקו הוא קו אנכי והוא נותן איזושהי אסרטיביות. לעומת הקו למעלה שאנחנו רואים שזה קו יותר סיפורי, איזה שכבות יש לנו על שכבות, שפה בעצם אנחנו רואים ריק מתחת לשכבות. פה אנחנו רואים מים סוערים מתחת לשכבה. ופה כבר דיברנו עליו. אלה ילדים צעירים עם היסטוריה. עם היסטוריה שבעצם חודרת לחלומות, חודרת לכל החיים. פה אני רוצה להראות איך בשלוש פגישות אפשר לראות שינוי. כמה הם נותנים את עצמם. הנושא של גוש קטיף אצל הילדים זה משיכה דחיה. מצד אחד יש מבוכה ואנחנו לא רוצים לדבר וכבר עברנו את זה. ומצד שני הם מאוד מאוד רוצים לדבר על זה. אנחנו יכולים לראות בציור הראשון איזה רווח יש בתוך הלב ואיזה שבר גדול. שבוע אחרי השבר בעצם מתחבר, ושבוע אחרי לא צריך את כל הסיממאות הצרכניים של שברת, שילמת, בעצם את כל ההתלהמות והיא עוברת בעצם לציור של געגוע. אנחנו לא רוצים להגיד תשכחו. גוש קטיף מי שהיה שם לא ישכח לעולם. אבל כן אנחנו רוצים לראות שהם יורדים מהסיממאות שהם לא אישיים. שיהודי לא מגרש יהודי וכל זה. כן אני רוצה לראות שיש את העיבוד הרגשי. בשלוש פגישות אפשר לראות ממש איך זה נראה.

פה זאת ילדה שבעצם התחילה בלמה הגירוש עזר. ופה היא כתבה זו פינה לפירוק עצבים. על זה דיברתי על הקטע של אמון שהם צריכים לראות שאני מגיעה כמה פעמים. דרך אגב אמרתי שאני מתל אביב ואני חושבת שזה מאוד הקל עליהם. כי בסך הכול ההורים והמורים הם גם מפוני גוש קטיף. זאת אומרת אם הם צריכים להגיד משהו שהוא לא בקונצנזוס מאוד קשה להם. פינה לפירוק עצבים למשל זה לא לגמרי בקונצנזוס שלהם. וכשהיא ראתה שאני אומרת לה אני רואה שאת מאוד כועסת אז היא יכלה להגדיל את זה לכל הדף. להראות בעצם את סערת הנפש שלה. בפגישה השנייה זה ממש ציור כמו של הלומי קרב. זאת אומרת זה ציור של ילדה שעברה טראומה. דרך אגב זו הטראומה השנייה. כי היא גרה בניצן. ובניצן עופרת יצוקה עברה מעליהם. הציור השלישי היא בסוף הפגישה קרעה אותו. היא מצד אחד ציירה אותו אבל לא יכלה להיות שם.

זה הציורים שרוצים היינו לראות יותר אצל המפונים. זה ציורים שאפשר לראות בהם קצת יותר השלמה עם מה שקרה להם. אנחנו יכולים לראות פה ילדה שנתמכת אצל האימא והאימא בוכה. פה היא אומרת, שמח, מאוכזב, עצוב ומתרגש. זה גם אינטגרציה שאנחנו יכולים לראות אצל ילד שהוא מכיל את כל מה שקורה לו בחיים. הוא מכיל את הטראומה, הוא מכיל את הפינוי והוא מכיל גם את הקושי של היום. מצד שני החלק היותר קשה בציור הזה שהילדה עומדת על רגל אחת וזה מאוד מקשה על התנועה. בציור הזה אנחנו יכולים לראות שוב את האינטגרציה, את הקרע והאינטגרציה ביחד. זה מה שאנחנו רוצים לראות אצל הילדים.

פה אנחנו יכולים לראות איך היתה עלייה והיתה ירידה והילדים בסך הכול הם בלי כפות ידיים אבל בסך הכול נראים יושבים טוב על הדף. פה אנחנו יכולים לראות את הפינוי לעומת החיים שלי עכשיו. אבל גם שוב אפשר לראות את שני הדברים. הילד יכול להכיל את כל מה שהחיים זימנו לו ופה שוב אפשר לראות את החיבור של שני הדברים.

לסיכום אני חושבת שצריך להמשיך לפחות עד הגעה לבתי קבע. שזה חלק מאיזושהי ישיבה בבית קיים כי כרגע להרבה מאוד מהילדים גם נורא חשוב להגיד שיש הבדל בין הדיבור שלהם לבין הציור שלהם. כמו שראינו בפצמ"רים. הילדים שציירו את הפצמ"רים לא אמרו אף מילה על פצמ"רים. לקדם

עבודה עם ההורים אני חושבת שזה מאוד חשוב. ולעודד ריבוי דעות כי זה בעצם מה שפותח את הלב ואת האינטגרציה. תודה רבה.

היו"ר דני דנון :

תודה רבה דנה. אני רוצה מפה ללכת לדברים היותר קשים. ראינו את הנתונים האלה של הילדים. אני מפנה את הכיוון למשרד החינוך, מנהלת סל"ע, משרד העבודה והרווחה. מה נעשה היום ומשיחות רגע שערכנו אני יודע שהבעיה העיקרית היא שאין מחשבה ארוכת טווח. המחשבה היתה אוקיי עקורים, תוך שנה, שנתיים יתאקלמו והבעיה תיפתר ואנחנו כבר ארבע שנים שהאנשים גרים במבנים זמניים, חלקם בקרווילות. זה עלול לקחת עוד מספר שנים. אני רוצה לשמוע מה נעשה היום אצלכם ובייחוד מה קורה היום מבחינת התכנון רב שנים. למרות שאני אישית וכל חברי הוועדה לא היינו רוצים שהנושא הזה ימשך עוד שנים ושלא יעברו לבתי קבע אבל מהיכרותנו את המציאות שבה אנחנו חיים יכול להיות שזה יהיה המצב. פה אני שומע כל שנה מחדש על תקנים, תקציבים, הדברים האלה כרגע תלויים באוויר. אז אני רוצה לבקש קודם מעמירה מנהלת מחוז דרום להציג את הדברים. ואחרי זה למנהלת סל"ע.

עמירה חיים :

כל הליווי של הפינוי מגוש קטיף היה מאוד מאוד מאורגן ומסודר מבחינת מחוז דרום של משרד החינוך שתכנן את כל הטיפול כאשר כל מה שהוצג עכשיו זה חלק מהפעילות של משרד החינוך. צריך את זה להבין. הפעילות של משרד החינוך היתה מחולקת לשלושה היבטים. היבט אחד תמיכה ריגושית שהוצגה עכשיו, זה משרד החינוך ומי שבפועל נמצא בשטח מול האנשים אלה נציגי שפי שהם היועצים הבכירים והיועצים של מוסדות החינוך שהם השליחים של המטה בתוך השטח שהם אלה שליוו ומלווים היום ביומיום את מה שגם הוצג היום כך שזה חלק אינטגרלי מתוך העשייה של משרד החינוך.

היבט שני זה ההיבט הלימודי והתמיכה הלימודית והליווי הלימודי שהוא מאוד חשוב כשמירה על רצף, כניסה לשגרה שגם לה יש עוצמה מאוד רצינית, וההיבט השלישי זה ההיבט של התמיכה בעיקר בבני הנוער בנושא חברתי והקייטנות שאנחנו נתנו בקיץ ועדיין אנחנו ניתן. יושב לימיני זאב אלדר שהוא המפקח שליווה את התלמידים והמורים בגוש וממשיך היום ללוות את אותם תלמידים היכן שהם נמצאים. אנחנו נתנו לו את המשימה להמשיך וללוות אותם והוא עושה את זה במסירות עליונה וכך גם הצוותים האחרים.

לגבי ההיבט הריגושי אני חושבת שכאן פורט רבות וזה היבט שאנחנו נמשיך ללוות אותו. רק לאחרונה תוקצבנו דרך משרד ראש הממשלה באיזושהו סכום לעוטף עזה ואנחנו נמצאים בדיון לקראת קבלת סיוע כספי להמשך.

היו"ר דני דנון :

התקציב הזה הוא ברור או שכל פעם יש איזושהי גיחה תקציבית כנגד ארגונים. ראיתי פתאום הגיעו עוד 2 מיליון שקלים, פתאום עוד מיליון שקל. ואני מברך על כל שקל שמגיע אבל זה נראה לי אקראי ובעייתי.

עמירה חיים :

העניין הוא שיש תכנון כולל. אני הייתי בישיבה אצל מנכ"ל משרד החינוך לפני מספר ימים כאשר הצגתי לו את הצרכים במשוואה הבאה. קודם כל קיבלתי את ברכת הדרך אבל הכסף עוד לא נמצא. אתה יודע שהכסף מגיע במנות. עוד אין אישור תקציב וכולי. ההחלטה לגבי ההיקף התקציבי הנדרש להיבטים שאני אמרתי, ההיבט הרגשי, הלימודי וההיבט החברתי, הצורך וההכרה קיימים. גם הכסף יגיע. כבר אני אומרת שלשנה הבאה אנחנו ערוכים כאן עם תוכנית מאוד מאוד מסודרת מה הצרכים שלנו ומה אנחנו ניתן. אני כבר אומר לך שמבחינת הצרכים הלימודיים אנחנו נתנו היקף אדיר, ממש גדול של סיוע לימודי לתלמידים בחלוקת כיתות לחלקי כיתות כדי לתת מענה לכל זרם ולכל כיתת לימוד הרבה מעבר למה שהוקצה על ידי משרד החינוך. מחוז דרום מתקציבו גם בהעדפה מתקנת מאוד מאוד ברורה מסייע לילדי המתנתקים מתוך הבנה שאנחנו צריכים ללוות את האוכלוסייה בצורה ברורה. אני רוצה לשבר את האוזן. הציגה כאן פסיכולוגית של מועצה אזורית שורק שיש שמה 295 ילדים שנמצאים במגורי קבע. חלקם בזמני

חלקם בקבע. יש להם אופק. התכוונתי לזה שיש להם את האופק של מגורי הקבע. הם יודעים. בניצן לא לכולם יש אופק של מגורי קבע. ובמועצה אזורית חוף אשקלון יש 874 תלמידים היום שרובם נמצאים בתוך האתר שזה 793 ילדים בתוך האתר. שם נמצאת הקבוצה שזקוקה לסיוע וטיפול בכל ההיבטים שאמרת בהיקפים אחרים. נמצא כאן המדריך שמלווה אותם כאן. ושם אנחנו באמת משקיעים בליווי התלמידים בשעות אחר הצהריים כי המועצה המקומית חוף אשקלון עם כל המאמץ שהיא עושה והיא עושה מאמץ הקבוצה נמצאת באופן נפרד. היא לא חלק אינטגרלי מתוך הישוב כמו שזה קורה במקומות אחרים ששם נקלטו 50 ילדים, 80 ילדים, 200 ילדים. פה זה מסה גדולה של ילדים בתוך מקום שהוא נפרד.

אנחנו שיבצנו את כל 365 המורים שיצאו מהגוש. גם זאת אוכלוסייה מאוד חשובה ומרכזית. חלק מהמורים לקחנו את הגננות עברו עם התלמידים שלהם. עם הציוד של הגן שלהם. עשינו מאמץ מאוד גדול לתת תחושה של מעבר כמה שיותר רך. הפעילות שלנו התחילה לפני ההתנתקות. ביוני 2004 אחרי החלטת ממשלה אני הקמתי ועדת היגוי במחוז שאנשים אמרו לי השתגעת לגמרי. אמרתי, אנחנו נכין תוכנית מגירה כי אם יקרה הפינוי שנהיה מוכנים. אנחנו הכנו עשרת אלפים מקומות קליטה ל-3335 תלמידים שהיו בגוש. בשומרון יצאו 73 תלמידים. אז זו לא היתה מסה שהיה צריך בכלל לטרוח להכין מוסדות חינוך. אבל כאן אנחנו הכנו מוסדות חינוך. אנחנו הכנו מקומות אלטרנטיביים מול כל הרשויות באזור. הכנו קליטה בתוך כל המלונות. בתוך כל מלון היה צוות שקלט גן ילדים שהקמנו.

היו"ר דני דנון:

עם המצב הקיים היום את מרגישה שלמה?

עמירה חיים:

אני רוצה לומר שיש איזשהו רצף. אחרי הפינוי אנחנו מלווים אותם ביום יום ואני יודעת שכל מה שאנחנו עושים צריך עדיין להמשיך. ואם אתה שואל אותי על האוכלוסייה המזוהה כאוכלוסייה הבעייתית זו אוכלוסייה של בני הנוער. בני הנוער שמרגישים אובדן דרך. בני הנוער הבוגרים יותר. לא הצעירים. בבתי הספר היסודי המצב טוב יותר. קל יותר להתמודדות. בטח בגני הילדים. המשפחה נושאת את הכאב של העזיבה, את הכאב של הפינוי, מעבירים את זה גם לילדים הצעירים זה נכון, אבל הם לא מרגישים אובדן דרך הילדים הצעירים. הילדים הבוגרים מרגישים אובדן דרך. עכשיו לגבי ההישגים הלימודיים אני חייבת לציין בשנה של הפינוי ההישגים הלימודיים גם בהישגי הבגרות היו זהים למה שהיה בעבר. לאחר מכן היתה ירידה בהישגי ירידה. שנה מסוימת היתה אפילו נפילה כי זה היה קיץ של פינוי עמונה וחלק מהחבריה הצעירים גם לא

הגיעו לבחינות. היתה איזושהי נפילה. לאחר מכן אנחנו הגענו למצב שהיום יש כבר איזון ואנחנו מתקרבים כבר להישגים שהיו לפני הפינוי כאשר ההישגים של הילדים שפוננו מהגוש היו בעבר גבוהים יותר מהמוצע הארצי. לגבי הישגי המיצב כבר היום אנחנו רואים שהישגי התלמידים מגוש קטיף עולים על הממוצע הארצי בהישגי המיצב. אין ירידה דרסטית בהישגים לימודיים מכיוון שהתמיכה היא כמעט פרטנית.

אורלי לוי-אבקסיס:

יש ירידה דרסטית. מדובר פה על 166 מתוך 175 תלמידי י"ב.

עמירה חיים:

אני מדברת על היסודי, סליחה.

היו"ר דני דנון:

בבגרויות מה קורה?

עמירה חיים:

בבגרויות יש ירידה. בהישגי הבגרות יש פער. ואני אומרת שוב שבני הנוער הבוגרים נמצאים... היום הפער מאוד הצטמצם. ההישגים של תשס"ח עוד לא פורסמו. צריכים להתפרסם החודש. ואני מקווה מאוד עם המאמץ הגדול באמת שנעשה מול התלמידים לקראת הבגרות בשנה שעברה נקבל הישגים

גבוהים יותר. אני מקווה. בכל מקרה לגבי בית הספר היסודי שם התאזנו ההישגים. שם היה גם קל יותר בלמידה פרטנית בשעות פרטניות. היה קל יותר. הילדים היו יחד איתנו.

השעות התוספתיות והתקציב התוספתי היו לא רק ליום הלימודים. ואת זה צריך לומר. רצינו לראות את הילד ב-24 השעות שלו יחד עם המשפחה בתאום מלא עם מנהלת סל"ע, עם כל הגורמים הפסיכולוגיים, והגורמים של העובדים הסוציאליים ועבודה מאוד מאוד מסודרת. מצוינת גם. כי היא היתה עבודה מאוד משותפת ובשיתוף פעולה אפשר להגיע ליותר. הפעילות של אחר הצהריים נוספה. ופעילות קיץ. הארכנו את שנת הלימודים בחודש לימודים נוסף. לאחר מכן נתנו פעילויות קיץ וגם השנה אנחנו כבר נערכים לקייטנות הקיץ, לפעילויות הקיץ, אתם כבר מסודרים, כבר יש תוכנית, גם תגבורים לימודיים וגם מענה חברתי שהוא לא פחות חשוב.

היו"ר דני דנון:

בכמה זמן אתם נערכים קדימה?

עמירה חיים:

אני הגשתי תוכנית ואמרתי שאני רואה אחרי מגורי הקבע עוד בין 3 ל-5 שנות תמיכה. ככה אני רואה את הדברים. אי אפשר פחות מזה. ככה הגשתי את התוכנית. ככה אני רואה את זה. זה טיפול ארוך טווח. צריך להמשיך ולתמוך. צריך להבין שיש המון אהבה והבנה של הצרכים במחוז דרום. אנחנו חשנו אותם, אנחנו נשמנו אותם. כל בקשה, אתן לך דוגמאות של 770 תלמידים של ילדי הגוש למדו כבר אז בבתי ספר ממלכתיים. כי בגוש היו רק בתי ספר ממלכתיים דתיים, למדו בחוץ. למדו בשער הנגב. עכשיו תלמידים עברו לגור באזור ליד אשדוד. אפילו תלמיד בודד שביקש להמשיך ללמוד בשער הנגב הסענו אותו. לא התווכחנו על כלום. ההסעות הגיעו למחירים גבוהים מאוד אבל אמרנו לא נשבור לילד את הרצף. אם הוא רוצה להמשיך ללמוד במוסד שהוא למד קודם יוסע למוסד שהוא למד קודם. ההתחייבות שלנו לגבי ההסעות בשנת הלימודים הבאה וכך הלאה היא עד שהתלמידים מסיימים את לימודיהם. היו ילדים שהיו אז בכיתה ב' או ג' ואנחנו מתחייבים להסיע אותם עד סוף כיתה י"ב. אנחנו נעשה את זה מתוך כבוד, מתוך אכפתיות. יש המון פרטים נוספים שאני יכולה להוסיף. ניסיתי לקצר. ואם יהיו עוד שאלות אני אוסיף בהמשך.

היו"ר דני דנון:

לפני מנהלת סל"ע, יש מישהו מהחבריה הצעירים שרוצה לומר משהו בשלב זה.

סמדר גולן:

אני מנווה דקלים. אני גרה היום בניצן. אני סיימתי עכשיו שמינית באולפנה שהיתה בגוש קטיף והיום היא נמצאת באופן זמני בגבעת וושינגטון. דבר ראשון אני רוצה להעיר על הברוויות. אני יכולה להגיד על האולפנה שלנו. כל ארבע השנים היינו מפוזרים. לא היה לנו בניין משלנו. רק בתחילת השנה נכנסנו לבניין משלנו שהוא גם זמני. היה בלגן מטורף. לדוגמה היו שתי יועצות, ישיבות צוות, מנהל אדמינסטרטיבי, רכז חברתי, הכול ביחד. הפער הלימודי הוא עצום. אני יכול להגיד גם עלי שהייתי יכולה להוציא יותר ויש פער לימודים עצום. רוב החברות שלי בכיתה הגיעו למצבים מאוד מאוד קשים. הקלות בבגרויות היו עוזרות להן. עוד נקודה שרציתי לומר על הגיל הצעיר שאמרת שהמצב של הנוער יותר קשה. אני גרה עכשיו בניצן והמצב של בית הספר היסודי הרבה יותר גרוע מהנוער. יש שם ילדים בגובה דשא שמעשנים וילדים מאוד מאוד קטנים שמגיעים למצבים קשים. וכולם מטפלים בנוער. כי הנוער והנוער. אבל הילדים במצב הרבה יותר קשה.

אורלי לוי-אבקסיס:

אתם מרגישים שהופקרתם?

סמדר גולן:

כן. אתמול דיברתי עם יוכי והיא שאלה אותי אם עשו לנו כל מיני תרפיות באולפנה. זה עזר מן הסתם לחלק מן האנשים אבל חוץ מן הטיפול הפיזי עצמו זה עזר לפחות בהרגשה שלפחות מישהו חושב עליך ואכפת לו ממך. יש הרבה אנשים שרק עכשיו בעצם מתחילים טיפולים ורק עכשיו מתחילים

להתאפס, לראות מה קרה, איפה אנחנו נמצאים, ועדיין בבית קטן, ויש בעיות. אתה מרגיש שכל דבר אתה צריך... אפילו בבית קבע. ההורים שלי התחילו את התוכניות. אז כל דבר זה בעייתי. צריך להגיש בקשה לפה, להביא מסמכים מלפני עשרים שנה. אתה מרגיש מופקר.

היו"ר דני דנון:

חוץ מהעניין של מבני הקבע, זה נפרד, מה היה יכול לסייע לכם היום אם היתה לכם שליטה על הדברים? העניין של מבנה קבע הוא הדבר הראשון והמהותי לכל הדין פה. אבל שימי את זה בצד. האם את חושבת שהיו יכולים לסייע לכם היום?

סמדר גולן:

יש לי דוגמה קטנה. הביאו ממענים 12 טיפולים לכל אחד מהגוש. זו בדיחה.

דניאל שטרול:

אני רק רוצה שהוועדה תבין את הנתון. מענים זה גוף שהוקם על ידי מנהלת סלייע כדי לטפל במפונים. זה גוף שנמצא פיזית במועצה האזורית שער הנגב. מכללת ספיר. יש לו מערך של 150 מטפלים בפרישה ארצית ומשפחה פונה בצורה ישירה אנונימית למרכז מבצעת אבחון טלפוני ועל פי רצון המשפחה המשפחה מקבלת טיפול. הנחת העבודה המרכזית שלנו והייתי אומר אותה ללא קשר, שמדובר באוכלוסייה נפלאה, חזקה, איתנה. עברו שנים לא פשוטות בגוש.

היו"ר דני דנון:

מענים זה טיפול של מה שהבהרת לנו. אוקיי. ניתנים 12 מפגשים?

דניאל שטרול:

מספר הטיפולים שניתן היום מתחיל בחבילה של 12 מפגשים. והיום הממוצע עומד על 32 מפגשים. הרצף הוא בין 12 ל-56 מפגשים. מכיוון שאנחנו לא רוצים להנציח טיפול המטפל בתום הטיפול, 12 מפגשים, 24 מפגשים, כמה שהמשפחה קיבלה פונה בבקשה מסודרת. יש גוף מקצועי שבוחן את הבקשה. לא היתה עד היום בקשה אחת שנדחתה. הבקשות שנדחו היו המלצות מכיוון של טיפול פרטני לטיפול משפחתי.

היו"ר דני דנון:

יש פה עניין מהותי שטיפולים ברגשות ולפעמים יש בעיה של אנשים שלא רוצים לבקש. היו מקרים שאנשים לא פנו כי ידעו שזה אומר שהם פתחו תיק ברווחה. אז המחוקק מצא איזשהו קיצור דרך שהוא לא מושלם לגבי התיוק של פתיחת תיק. יכול להיות שיש צרכים ולא פונים ופה אני רוצה באמת שתמשיכי. זאת אומרת אם היתה לך אפשרות באופן אישי לקבל יותר מהשירות הזה, זה היה עוזר לכם?

סמדר גולן:

חוץ מטיפולי הפסיכולוגים אני יכולה להגיד שיש לי שבע חברות מהכיתה שהגיעו לפסיכיאטרים. עכשיו הן מסיימות טיפולים. שבע חברות קרובות.

נאוה וייס:

נאוה וייס מונה דקלים. אני רוצה להוסיף על דבריה. כיום אני גרה בניצן. בתחילת התיכון התחלנו בכיתה ט' הגענו בעצם ישר אחרי הגירוש, אחרי העקירה, התחושה של חוסר הסדר צרמה כל כך. לא רק שקרה מה שקרה אבל הבלגן. אין מילה אחרת יותר טובה מלתאר את זה מאשר אנדרלמוסיה גדולה אחת. הופקרנו פשוט הופקרנו בטירוף ברמות. עכשיו סיימנו את שנת התיכון אז סיכמנו את הדברים ועברנו על השנים. מה שקרה שמשרדי ההנהלה היו במקום אחד וכל הפונקציות האחרות של

המוסד, פנימייה, חדר אוכל, כיתות, היה בצד השני. לא היה קשר. זה גם אחד הגורמים לפער הלימודי הגדול.

היו"ר דני דנון:

ננסה להתמקד מה שקורה היום מאשר מה שקרה בזמן ההתנתקות. כרגע חשוב לי שתדברו מה המצב כרגע בהנחה שמבני הקבע זה לא מחר בבוקר.

נאוה וייס:

אני חושבת שהבנת התמונה כמה שיותר הרקע של הדברים היא תדרבן את העוסקים במלאכה לעבוד ותיתן יותר כלים להבין את הצרכים של היום.

אורלי לוי-אבקסיס:

לגבי גיוס. אתם מרגישים שאתם רוצים להתגייס? לשרת את המדינה?

סמדר גולן:

שירות לאומי. אנחנו יודעים שהמדינה הזאת היא שלנו. היו אנשים שפגעו בנו מאוד אבל אנשים שהם באים והולכים. המדינה תישאר של כולנו וחשוב לנו ממנה וחשוב לנו מהעם שלנו. וזה ברור שהמדינה בגדה בנו ופגעה בנו אבל בואו נגיד שלא היה לי הרהור קל אם לעשות שירות לאומי.

היו"ר דני דנון:

אמציה יחיאלי. רכז נוער מנהלת סל"ע. בוא תתחיל בהמשך לנאמר פה על נתוני גיוס ושירות לאומי.

אמציה יחיאלי:

אני רק אציין ברשותך אני תושב גוש קטיף. אני הייתי שש שנים בגוש קטיף מנהל יחידת הנוער. ומשם המשכתי את עבודתי בתוך מנהלת סל"ע על מנת לשמור על איזושהו רצף בתוך כל העבודה עם בני הנוער. בהמשך לנושא של הגיוס. אחרי הפינוי היתה איזושהי ירידה משמעותית בבקשות של החיילים לעשות כמה שפחות או להשתחרר מהצבא על סעיף נפשי. אני יכול להגיד במהלך שלוש השנים שאני עובד ישירות בנושא החיילים היה לי כ-500 פניות של חיילים בטיפול. בשנה הראשונה והשנייה הם רצו להשתמט יחסית. בדרך כלל לא תמכנו במהלך הזה. בשנה וחצי האחרונות המגמה היא ש-95% מהפניות הבקשה היא לשרת עם מוטיבציה גוברת והולכת. מי שמקבל גולני רוצה להגיע לסיירות. מי שמקבל סיירות רוצה להגיע לטיס. שם רוב הבקשות מתנקזות למקום הזה. באיזושהו מקום זה איזושהו תהליך שיקומי. כפי שסמדר אמרה. החבריה הם לא במקום שהם נגד המדינה או משהו כזה. הם באמת רואים את העסק הזה מתוך שליחות אמיתית. נכון נפגענו אבל אנחנו נתגבר על זה וזאת המדינה שלנו. זו האמירה שנאמרת לכל אורך הדרך.

זה לגבי הנושא של גיוס ושירות לאומי וכולי. אף אחד לא נשאר כמעט בבית ביניהם. אני יכול להצביע על נער אחד ששוחרר. יש לנו בסך הכול 200 בני נוער במחזור. על 4 שנים, 800 בני נוער שסיימו את המהלך הזה ואחד מתוכם לא הגיע למקום אז אנחנו יכולים להתגדר באיזושהו אופן. זה לגבי הנושא של חיילים ומתגייסים. מצד הצבא יש לנו מערכת שלמה מול הצבא שעובדת מול מנהל סל"ע במקום הזה. בני נוער מכירים אותי, מתקשרים, ובאמת יש מענה פרטני, מסודר בתוך מערכת הצבא כאשר אפילו הפקודה שניתנה היא לתת לנער שיש לו נתונים מסוימים שמתאימים ליחידה מסוימת בעדיפות ראשונה. עד כדי כך. זאת אומרת באמת גם מצד הצבא הוא מאפשר את המקום הזה והנוער מטפס על זה. זה בסדר.

אורלי לוי-אבקסיס:

נפתחו להם תיקים. הצבא או שירותי הביטחון עושים להם בעיות בגיוס או להגיע לאן שהם רוצים להגיע?

אמציה יחיאלי:

אני אישית לא נתקלתי בזה. בשנה הראשונה היו לנו הרבה היתקלויות במקום הזה. אני חושב שזה הגיע הרבה פעמים לוועדה לביקורת המדינה. דברים עלו פה בכנסת והגיעו לאיזשהו פתרון ואם מישוהו נתקל באיזשהו משהו הוא פונה אלינו ואנחנו מטפלים בזה מול הצבא וזה מסתדר.

היו"ר דני דנון:

אתה אחראי גם על ניצן?

אמציה יחיאלי:

אני לא אחראי על ניצן. רכז הנוער של ניצן יושב פה אבל אני במקום שלי מתכנן את כל נושא הנוער מתוך המנהלת כמי שמכיר את כל בני הנוער מאבני איתם ברמת הגולן דרך אריאל דרך כל מחוז דרום ונחל שורק. מה שאני רוצה לציין, קודם כל המסגרת היציבה ביותר שיש לבני הנוער זה דווקא בתי הספר. ולבוגרים יותר זה הצבא. מבחינת המקום של הבית אם נגדיר את זה, אם אנחנו נמצאים במקום של הבית אז שמה למעשה יש מצב של חוסר שייכות, תלישות, וממילא קשה לנוער להיכנס לתוך המקום הזה כי באיזשהו מקום הקהילות התפרקו, התפזרו. הם לא מוצאים את עצמם חברתית. אחד הדברים שאנחנו רואים ואני אציין את זה באחוזים. בשנה האחרונה תשס"ט כ-15% מהתלמידים בתיכון, בני הנוער ט' עד י"ב עברו למקום לימודים אחר. הם משנים כל הזמן מקום לימודים. בדרך כלל מקום הלימודים שהם משנים הוא לרמה עם פוטנציאל יותר נמוך ממה שהם היו לפני זה. זאת אומרת יש פה ירידה של רמה לימודית. זה מתחבר גם עם מה שסמדר אמרה, כי הרגלי הלמידה שהשתבשו להם בתהליך הזה גורמים למצב הזה ולכן אני מאוד מתחבר למקום הזה שהיא אומרת סמדר שהילדים שנמצאים בבית ספר היסודי המצב אצלם יותר קשה. בבדיקה מאוד זהירה אני אומר את זה, אבל שמה הילדים חוו את אותם דברים שחוו בני הנוער, ובני הנוער היו כבר בהרגלי למידה, אלה שסיימו את המהלך, סיימו את המהלך בשנה שנתיים האחרונות. אלה שהשתבשו להם הרגלי למידה ונוצרו אצלם פערי לימוד עדיין שוחבים את זה איתם. יוכי וכל הצוות של משרד החינוך מנסה לתת מענה.

היו"ר דני דנון:

התקציב שלך מוגדר לשנה הבאה? אתה יודע מה התקציב שלך בתחום שאתה אמון עליו?

אמציה יחיאלי:

לא.

היו"ר דני דנון:

כלומר אתה לא יודע כמה מדריכים, כמה רכזים.

אמציה יחיאלי:

אני מנסה לענות בנושא הזה של תקציב. היות שהמנהלת...

חיים כץ:

אתם כולכם שייכים למנהלת סלע?

אמציה יחיאלי:

אני היום שייך למנהלת סל"ע.

חיים כץ:

חבר הכנסת אורי אורבך הוא מהקואליציה, אני מהאופוזיציה אבל שנינו מצרים על כך.

היו"ר דני דנון:

בנושא זכויות הילד החלטנו מזמן שאין קואליציה ואין אופוזיציה.

חיים כץ :

כן. לכן אני שואל. בעזרת השם אנחנו נהיה ביחד בקואליציה בעתיד. על כל פנים השאלה שאני שואל, כיוון שאתם חוויתם חוויה, כולנו חוונו חוויה קשה וכיוון שממשלת ישראל על פניו לפחות בגלוי אומרת שהתוכניות הן לעקור עוד 26 ישובים, קוראים להם מאחזים ויש שם גם אלפי אנשים. האם חשבתם לרגע שאולי כדי להתריע או להרתיע כדי שלא יעשו פעולות אסורות או פעולות שכבר נכשלו בהם בעבר, לומר להם אל תעשו כך וכך לפני שלמשל עשיתם כך וכך וכך, אני כמנהל מנהלת סלי"ע או כמי שעובד שמה אחרי שראיתי את הטרנדיות ואת האסונות ואת הקלקולים ואת הגירושים ומה קרה כתוצאה מהגירוש הזה, האסונות שקרו לילדים, אני מציע שלא לעשות, אל תעלו עם טרקטורים לפני שדאגתם לאלף ואחד דברים. האם זה עלה בדעתכם להתריע על כך כדי שהפשע הזה לא ייעשה שנית?

אמציה יחיאלי :

אני מהמקום שלי כשנכנסתי לתוך התפקיד הזה זה לא מהמקום של להתריע ולא להתריע אלא מהמקום הזה של לטפל בבני הנוער.

חיים כץ :

אבל הם יכולים לעשות עוד פשעים כאלה ולפחות תגיד בילדים אל תפגעו. אז כמי שנמצא בתוך המערכת אז אני רוצה להתריע.

אמציה יחיאלי :

יכול להיות שהשאלה צריכה להיות מופנית למישהו אחר.

חיים כץ :

לא. אני שואל סתם כיהודי שאכפת לו.

היו"ר דני דנון :

חבר הכנסת כץ, אני חושב שהכתובת היא לא לאמציה יחיאלי בנושא הזה. אני רוצה לשמוע מהמדריך שנמצא.

אמציה יחיאלי :

רק ברשותך עוד נתון אחד שהוא חשוב לדעתי וזה הנושא של ההקלות לבגרויות. אנחנו במהלך 4 השנים האלה הגשנו בקשה כמה פעמים למשרד החינוך לסייע לתלמידים בבחינות הבגרות. משרד החינוך נותן את הסיוע של שיעורי עזר לתלמידים אבל התלמידים לא יכולים להתגייס, אין להם את המקום להתגייס ללמידה. לכן המקום שבו אפשר לעזור להם לקראת סוף המסלול זה בהקלות בבגרויות באופן אינדיווידואלי, לא באופן גורף לכל ילדי גוש קטיף, באופן אינדיווידואלי למי שצריך את ההקלות האלה. לצערי הדבר הזה עד היום לא ניתן, להוציא את שנה שעברה שאז ההקלות ניתנו די מאוחר באופן מאוד נקודתי וקצר. אני מדבר היום על 30% מהתלמידים בתיכון הנמצאים היום בין המקום שבו הם יכולים להיות לבין המקום שהם נמצאים 30% נמצאים בפער מאוד גדול, והם לא יכולים לממש את זה. אם תשאל אותי מעשית מה כדאי לעשות לאור המצב היום, זה לקיים איזשהו מנגנון שיתן את האפשרות לתת הקלות לתלמידים שרוצים לגשת לבחינות הבגרות. זה דבר מאוד משמעותי שגם יסייע לדימוי העצמי שלהם וגם לסיוע שהם מבקשים מהמדינה במקום הזה להבין את המצב שלהם.

היו"ר דני דנון :

אני רוצה מהמדריך בניצן סקירה קצרה שלך. קודם כל יש הרבה דברים שמגיעים אלינו על ונדליזם. גם שמענו פה מהחבריה הצעירים על בעיות קשות דווקא בניצן. ושנית לגבי מה שאמרת שבספטמבר אתה לא יודע מה התקנים, מה התקציב, איפה זה עומד כרגע?

יוסי דהרי:

קודם כל שמי יוסי דהרי ואני עובד מטעם המועצה האזורית חוף אשקלון ואחראי על 3 ישובים בתחום המועצה. שני ישובים נמצאים גם בישובי עוטף עזה שבכלל יש כלפיהם התייחסות מאוד מאוד מיוחדת. כרמיה ומפקי, והישוב השלישי הוא הישוב ניצן שהוא הישוב הזמני הגדול ביותר שקיים היום.

היו"ר דני דנון:

כמה גרים היום בניצן?

יוסי דהרי:

רק בניצן מבחינת נתונים יש לנו כמעט 830 ילדים מכיתות א' עד י"ב. סך הכול יותר מ-900 בתחום המועצה.

היו"ר דני דנון:

כמה תושבים יש היום בניצן?

יוסי דהרי:

500 תושבים. דרך אגב, כמות מאוד גדולה של בני הנוער והילדים מפוזרים רק בניצן. הזכירו קודם איזשהו נתון ארצי אבל רק בניצן מפוזרים יותר מארבעה מוסדות לימוד שזה מצריך התייחסות מאוד רצינית. בתחום המועצה יש כמעט 900 שמפוזרים על יותר מארבעה מוסדות לימוד. זה נתונים של משרד החינוך. אלה הנתונים שיש בידי. נכון לאתמול.

אורלי לוי-אבקסיס:

זה מפוזר במכוון בצורה כזו?

יוסי דהרי:

לא. לא. על פי בקשתם.

זאב אלדר:

הרבה מהחינוך הדתי הם מחוץ לישוב. הם בישיבות ממילא. במועצה האזורית חוף אשקלון אין תיכון דתי אחד. לא קיים.

עמירה חיים:

כל מה שקורה היום באולפנה בגבעת וושינגטון הרי אפשר היה לפזר את הבנות בבתי ספר ובאולפנות שיש בארץ, באולפנות שהיה מקום אבל הן ביקשו להיות ביחד ואז נבנה עבורן מוסד מיוחד. כך עשו גם במקומות אחרים.

יוסי דהרי:

חשוב לזכור שבני הנוער שבעצם הגיעו מגוש קטיף, אם אני ככה חוזר 4 שנים אחורה, היו בני נוער מאוד ערכיים ואידיאליסטיים, נוער שאהב להתנדב ולתרום. ובעקבות התהליך נוצרו לא מעט משברים. אם זה משבר זהות, אם זה משבר שייכות, אם זה משבר אמון, אם זה משבר אמון מול הצבא. הזכירו פה לא מעט מהמשברים. לאחות את השבר לוקח זמן. אף פעם האיחוי לא יהיה מושלם. רוב העבודה הזאת, אם היום הנתון שאמציה הזכיר לגבי הצבא, אם היום הנתונים איכשהו חוזרים להיות אותם הנתונים כמו

בגוש קטיף זה מופנה לצד העבודה של אותם רכזי נוער שפועלים בקהילות, אותו תקציב שבעצם משרד החינוך מקצה לטובת העניין ומאפשר בעצם ליצור איזושהי עבודה או איזשהו מקום, איך אמציה הזכיר, המקום אולי היציב ביותר היום הוא המקום של מועדוני הנוער. החבריה יודעים שמשעות אחר הצהריים המועדון נפתח, הרכז יהיה שם בשבילם ויעשה את אותה פעילות שמתאימה להם.

הזכירו פה גם את הנושא של הפער הלימודי שחשוב לי מאוד לדייק בנושא הזה. על פי הנתונים שיש בידינו יש פער לימודים מאוד גדול. בגלל הצורך הזה גם פתחנו מרכז למידה בתוך מועדון הנוער בשעות אחר הצהריים. ישנם שלושה מועדוני נוער.

היו"ר דני דנון:

בוא תיתן פרטים קצת. ילד חוזר מבית ספר היום בשעה 3, מה הוא עושה בניצן?

יוסי דהרי:

הולך הביתה, הוא אוכל ארוחת צהריים. מגיע למועדון בסביבות השעה 4 או ארבע וחצי. יש לו מרכז למידה שפועל באחד המועדונים בתוך הישוב. לאחר מכן מי שמגיע ורוצה לקבל עזרה בשיעורי בית, הכנה לבגרויות וכדומה, מקבל שם. מי שלא מועדוני הנוער נפתחים. עכשיו תקופת הקיץ אנחנו מאריכים את שעות הפעילות. אבל כעיקרון מתחילים בשעה 5 אחר הצהריים ועד השעה 10 בלילה. הם מקבלים שם פעילות חינוכית, פעילות ערכית, פעילות חוויתית.

היו"ר דני דנון:

כמה ילדים מגיעים למועדון?

יוסי דהרי:

כמעט 70%. מי שנמצא יום יום בישוב. יש חבר'ה שנמצאים בתיכונים, באולפנות.

אורלי לוי-אבקסיס:

המועדון הוא גם לנערים וגם לנערות?

יוסי דהרי:

כן. כן. יש מועדונים משותפים. חשוב לציין שהפעילות המשותפת שם בעיקר בשנה האחרונה היא בשיתוף פעולה מאוד טוב עם מחלקת הרווחה. דבר שלא קרה לפני 3 או 4 שנים. זה בעקבות חילופי גברי בתוך המועצה, דבר שנותן לנו איזושהי אפשרות לנתב את הפעילות בצורה שהיא משותפת ופעילות מערכתית.

ישנן מספר השלכות במגורים באתר שהוא אתר זמני. השייכות של בני הנוער בעצם למקום, להשתייך למקום זמני, כולם חשבו שאני אחיה שם תקופה של שנתיים, אנחנו כבר נמצאים שם ארבע שנים, השייכות למקום היא דבר שהוא מאוד מאוד קשה בכלל בעצם התפיסה שלו. הבתים הקטנים, הבתים הצפופים. נוצר מצב שבחלק מהבתים בחדר אחד ישנם מספר ילדים שחיים באותו חדר עם טווח גילאים, אולי ממינים שונים, הורים לפעמים שלא עובדים, וכל המתח הזה בתוך הבית יוצר איזושהו מצב שבני הנוער רוצים לבלות פחות בבית ויותר במועדונים. אם נזכר כאן הנושא של השוטטות, זה עוד איזושהו דבר. הסמכות ההורית מבחינתנו, אלה נתונים, אנחנו עכשיו מקיימים הרבה פעילות לקראת הקיץ, הנושא של חוסר בסמכות הורית הוא דבר שהוא מאוד בולט. היום אנחנו נמצאים באיזושהו מקום, איך אנחנו נותנים להורים את הכוח או מחזירים את הסמכות ההורית על מנת לתת מענה שהוא מענה נכון לאותם ילדים ובני נוער. דבר שלצערי באופן מאוד מוחלט נפגע. להורים אין את האמירה כלפי בני הנוער היום. הנוער בעצם מזלזל באמירה של ההורים ובעצם עושה מה שהוא רוצה. זה מתבטא, נער או מספר נערים משוטטים ברחבי הישוב במהלך הלילה. במקרים שאנחנו לא נמצאים הם מבצעים את אותם מעשי

ונדליזם, אותם מעשי אלימות. יש תופעות אסורות לילדים בגילאים איך אמרה סמדר, ילדים בגובה דשא, שבעצם נוגעים בכל הנושא של התמכרויות. מעשנים נרגילות. יש לפעמים תופעות של סמים. אבל באחוזים מאוד קטנים והם מטופלים.

אורלי לוי-אבקסיס:

משהו שהוא יחסית חדש באוכלוסייה הזו.

יוסי דהרי:

התופעות היו קיימות בגוש קטיף, לא באותם אחוזים. וגם מי שגילה את אותן תופעות עשה את זה בהיחבא. היום בגלל שיש חוסר בסמכות הורית התופעה גלויה ברחבי הישוב בריש גלי, בלי להתבייש, בלי לפחד מאף אחד. אנחנו משתדלים בסיוע מחלקת הרווחה לתת מענה מבחינת אותם מאפיינים.

דבר נוסף שחשוב לי להזכיר ונגענו בקטע התקציבי. אחד הדברים שמאוד מקשה על העבודה השוטפת שלנו זה הרצף. כלומר אנחנו יודעים היום לבנות תוכנית שהיא רב שנתית אבל התוכנית כתובה על הנייר. אף אחד לא מבטיח לי שהתוכנית הזו תתקצב או תאושר ונוכל לפעול על פיה. בסופו של דבר אני יכול לתאר מצב שהוא מצב אבסורדי לפחות מבחינתי, יכול להיות שיש גורמים שמטפלים בעניין ויש להם נתונים אחרים. אני מבחינתי יש לי היום 12 רכזי נוער ורכזות ילדים שבעצם אחראים על כלל בני הנוער. אנחנו לא יודעים מה יהיה התקציב שלנו בתחילת ספטמבר. למשל יש רכז שהוא בעל משפחה, יש לו ילדים, הוא אמור לפרנס את המשפחה שלו.

היו"ר דני דנון:

למה לא יודעים? הם מועסקים על ידי מנהלת סלע?

יוסי דהרי:

הם מועסקים על ידי המועצה האזורית דרך תקציב של משרד החינוך. יש לי עוד כמה דברים. אני אגיד את הדברים החשובים. חשוב לי להגיד שמעוזה סגל שהוא מנהל אגף הרווחה במועצה חוף אשקלון הוזמן לשיבה הזאת ולצערנו הוא לא יכול היה להגיע מסיבות אישיות. יש פה איזשהו מסמך שהוא הכין, אם אתם רוצים שאני אקרא, מבחינה סטטיסטית. המספרים שהוא מביא מראים בעצם על גידול מבחינת מחלקת הרווחה וגידול מבחינת מספר המשפחות שמחלקת הרווחה מטפלת בהם וגם באפיון התופעות. אני אעביר לכם את המסמך בסיום הישיבה.

חשוב להגיד דבר נוסף מבחינת שיתוף הפעולה עם מחלקת הרווחה. ישנן שתי הגדרות לנוער בסיכון. מבחינת אגף הרווחה מאה אחוז מהילדים ובני הנוער שחוו את תהליך ההתנתקות מוגדרים על ידם כנוער בסיכון. זו ההגדרה של מחלקת הרווחה. מעבר לזה ישנה גם הגדרה על ידינו בתור הצוות החינוכי יותר, מבחינתנו ילדים ונוער בסיכון הם ילדים שיש להם את המאפיינים שנגעתי בהם קודם ובסופו של דבר אנחנו מעריכים אותם כ-30% מהילדים ובני הנוער שמצריכים טיפול יותר אינטנסיבי, יותר קריטי ואקוטי. וההגדרות האלה חופפות אחת לשנייה. כי מצד אחד זו הגדרה יותר כללית ומצד שני הגדרה שהיא נותנת מענה יותר ספציפי.

היו"ר דני דנון:

אני רוצה לשמוע את נציג התושבים.

מרדכי בטר:

מטעם גוש קטיף. בעצם הייתי גם תושב גוש קטיף, הייתי מנהל אגף החינוך רוב השנים בגוש קטיף. בעצם אני לא אחזור על כל מה שנאמר כאן. הדברים שמעתם אותם והם יצאו מהלב. אני מאמין שאתם גם הבנתם את רוח הדברים. אחת הבעיות שאנחנו בעצם נתקלים בהן, זה שהמשרד גם עמירה חיים וגם יוכי סימנטוב וגם מנהלת סלע, אנשי המקצוע רוצים לפעול, הם מכינים את עצמם, הם מכינים תוכניות וכל שנה אנחנו ניגשים למשרד החינוך. מה שזה ברמה של המחוז אז בדרך כלל זה נפתר על ידי המחוז, בתי הספר והדברים השוטפים בתקציב שיש למחוז, בדרך כלל פותרים את הבעיות ואפילו מעבר למה שהמחוז מקובל שהוא עושה. אבל התקציב שלנו לא מבוסס על מה שיש במחוז אלא מבוסס על תקציבים מיוחדים והתקציבים האלה כל שנה צריכים לדון עליהם מחדש. כשגומרים לדון וכבר מקבלים את ההחלטה ועד שזה מבוצע, למשל השנה אישרו את זה ועד שזה התחיל להתבצע זה היה בסביבות מאי. כך שמדצמבר עד מאי, 5 חודשים, למשל יוכי סימנטוב לא יכלה להפעיל את מה שהקציבו לה. אותו דבר

מה שיוסי דהרי אמר לגבי רכזי נוער. מנהל הנוער ערוך, מנהלת סלע היתה ערוכה אבל אין להם תקציב, וגם כן קיבלו את התקציב מאוחר ולא יכלו להפעיל אותו בזמן והרבה פעמים זה כבר מאוחר מדי. מה שאנחנו היינו מבקשים ואנחנו גם פנינו למנכ"ל משרד החינוך שהתקציב הזה יהיה בעצם, אם עכשיו מדברים על תקציב של שנתיים אז שיהיה לשנתיים. אם המחוז ידע מה התקציב שעומד לרשותו, אם זה הסעות אז מה שעומד לרשות ההסעות, אם זה נוער, שידעו שזה לנוער, אם זה לנושא של קרן קרב שהוא כבר רוצה להיערך והוא לא יכול להיערך כי הוא אומר אני לא יודע אם יהיה לי תקציב. עכשיו יגידו לי שיש את קרן קרב אז ביולי אוגוסט שאנחנו נערכים, נתחיל את זה בספטמבר. השנה בחלק מהמקומות התחילו בדצמבר וגם כן על הבטחה שכן יתנו, לא יתנו, המדריכים לא רצו להתחיל לעבוד על סמך הבטחות. חלק מהדברים קשורים לגני הילדים. גני מילת גם כן רוצים לדעת בתחילת השנה. כן יהיה תקציב, לא יהיה תקציב. אם יגיעו לאיזשהו תקציב שכל עוד שהישוב נמצא באתר הזמני יטפלו בו באותם תקציבים שיעמדו לרשותם,

וכשיגיעו לשובי הקבע ייכנסו כל אחד ברשות שלו למה שמקובל באותה רשות. אבל אי אפשר שכל שנה דנים בעניין הזה, מקבלים החלטות מאוחר מדי ואלה שרוצים לפעול והם מוכנים והם ערוכים ויש להם את אנשי המקצוע וזה כמעט כל מי שיושב כאן יכול לתת את המענה אבל הרבה פעמים לא יכול לתת, ואז התחושות גם של בני הנוער, היה תקציב אבל לא יכלו להפעיל אותו בזמן אז זה לא בא לידי ביטוי ולא יכלו לעזור להם לתלמידים לבגרויות או אפילו להעשרה כלשהי. אז המנהלים אמרו זה שזה הגיע ביוני זה כבר מאוחר מדי. מה אני אעשה עכשיו? זה שקיבלתי כסף, אני לא יכול לעשות עם זה שום דבר. בקצרה, אנחנו צריכים תשובות בנושא של התקציב הרב שנתי והכי חשוב זה התקנים בספטמבר וגם התייחסות לנושא הבגרויות שעלה פה.

עמירה חיים:

סמדר, פער לימודי אכן קיים. אנחנו לא מתעלמים מהמצב שאתם עוברים ואנחנו משתדלים לעזור כמה שאפשר ואני מבינה את התחושות. גם בצעירים אנחנו מטפלים. אני לא אמרתי שאין בעיות לצעירים. אבל יש מדרג שונה בטיפול בבוגרים יותר. תגבורים לימודיים ניתנים. ייתכן שבני הנוער מרגישים שהם צריכים יותר תגבורים. ייתכן. אפשר לשקול את זה.

לגבי הקלות בבחינות הבגרות. עד שנה שעברה חשבנו שנכון לתת הקלה כזאת ואחרת בעיקר בהערכת זמן. היתה התייעצות לגבי הנושא של הקלות. האמת היא שהיו שותפים גם תלמידים שאמרו שהם לא רוצים שיסמנו את בחינות הבגרות. היו שלוש שנים הקלות והשנה לא היו הקלות בבחינות הבגרות. כי גם בני הנוער שהיו שותפים בחשיבה אמרו שהם לא רוצים שיסמנו את תעודות הבגרות. לא מרגישים שהם צריכים. ניתן להם מספיק זמן ללמידה. מדובר בתלמידים שהיו בכיתה ט'. כבר עברו 4 שנים. מרגישים שהם כבר מקבלים את כל השעות שהם צריכים בתוך המוסד החינוכי ואין הקלות.

שאלה אחרונה לגבי התקציב. אז כך, השנה יהיה אולי יותר קל כי תקציב המדינה נקבע לשנתיים. אין רצף תקציבי במדינת ישראל. זאת עובדה. זה לא המשרד היחיד שיש לו בעיות של רצף של התחייבות תקציבית ארוכת טווח. כשיש החלטת ממשלה כמו החלטה של פיתוח הנגב והגליל אומרים שלוש שנים, זה וזה התקציב? מייעדים מראש.

היו"ר דני דנון:

כמנהלת מחוז יש לך סמכות להחליט שבנושאים ספציפיים,

עמירה חיים:

לגבי התקציב שלי אני החלטתי.

היו"ר דני דנון:

הוא צריך לדעת שיש לו 10 עובדים גם בספטמבר. ולא משנה מה יהיה התקציב של משרד החינוך.

עמירה חיים:

התקציב שלו זה לא התקציב שאני מייצגת אותו מתקציב המחוז. זה תקציב ארצי. זה תקציב מהמטה. עכשיו אמרתי שכמה יחידות מטפלות בנושא. אז יש את המחוז שמתכנן זה נכון. יש את כל מה שהוצע בצד הייעוצי טיפולי, פסיכולוגי. ויש את מנהל חברה ונוער שעושים עבודה יוצאת מן הכלל בכל הטיפול בנוער והם אלה שלמעשה מפעילים את הקבוצה הזאת יום ביום בכל המרכזים. אצלו מופעלים שלושה מרכזים. מופעלים בעוד מקומות מרכזים. כל הקייטנות. כל התמיכה בבני הנוער. התקציב הזה של ההפעלות האלה הוא יהיה סגור. אני אמרתי לכם, זה יהיה סגור. הכסף עוד לא נמצא. מנכ"ל משרד החינוך ביקש גם לומר את זה כאן בוועדה שהוא מחויב, הוא יודע שהוא מחויב לתקציב הזה. אבל לומר שמחר בבוקר אני מעבירה את הכסף למועצה כשלנו אין כסף בתוך התקציב זה בעייתי. יש בעיה עם רצף.

היו"ר דני דנון:

יש פה כמה אנשי חינוך. יש כוח אדם איכותי שלא יודע אם יש לו משכורת ויש לו תקציב. הוא עוזב ואז תחלופת העובדים גבוהה.

חנה שדמי:

זה לא תקציב של תקנים. זה תקציב תוספתי שכל שנה אתה מעסיק עד השנה. הרבה פעמים כמו שתיארו קודם התקציב עצמו למרות שנאמר לנו התקציב הגיע, הוא מגיע 5 או 6 חודשים שכבר שנת הלימודים התחילה. אז יש תקציב עד דצמבר. אבל אם יש תקציב עד דצמבר לא מעסיקים עובד מספטמבר עד אוגוסט.

דניאל שטרול:

השר הרשקוביץ הממונה על ועדת השרים, הסוגיה הזאת עלתה שם. אשר לשאלתך הראשונית. המדיניות שכרגע מסתמנת גובשה כבר שהסיוע החברתי על הערוצים השונים יינתן עד לשנתיים מהיכולת של משפחה לבנות את ביתה. קרי, העמוד קיים, המשפחה יכולה לבנות. את הילדים ואת הנוער ואת הקהילה נמשיך ללוות שנה נוספת. זאת כרגע הכוונה. עכשיו יש פה בעיה קשה של תזרים מזומנים. הבעיה היא לא של רצונות. תקציבים יש. הבעיה היא של תזרים מזומנים. לדוגמה, ועמירה יודעת, אני מצטרף לכל מה שנאמר אבל אם בדרכי לכאן אומרת לי מנהלת מחלקת הרווחה בנתיבות שאמורה להפעיל קייטנות ולא יכולה להפעיל קייטנות כי מנהל חברה ונוער עדיין לא הזרים את הכסף. אני פה פונה אליכם להסתייע גם בכס. אני מצפה שהמשרדים, לא מדובר בסכומי עתק, ואני לא בא לנהל אותם, אבל כל משרד יכול להקצות מתוך תקציבי התפעול שלו את החלק היחסי כדי שאפשר יהיה לקיים פעילויות בצורה נכונה. עכשיו אנחנו כל שנה מתמודדים עם אותה בעיה. אנחנו כל שנה מתגברים על הבעיות דרך אגב. אבל חייבים לעשות סדר בנושא הזה ואני מצטרף למה שיוסי אמר. אנחנו חייבים לייצר רציפות תפעולית. אפשר לייצר אותה.

דבורה רייש:

דיברו על התקציבים, בחזרה לעקרונות. כמו שיוסי אמר שנוער גוש קטיף היה נוער עם כוחות, גדל על ערכים ואחרי הגירוש הרבה שאלו לאן הכוחות האלה הלכו, לאן הם נעלמו. אחד הפתרונות שבאמת צריך לתת לנוער זה שעכשיו הוא מפוזר. היתה לנו קהילה בגוש קטיף, התפצלנו, התפזרנו. נולדו קהילות חדשות. אם צריך לעשות משהו זה לגבש את הקבוצה מחדש. לתת להם כוחות להיות קבוצה מגובשת ואחידה. אז ככה הם יוכלו להתגבר בעצמם. הרי בסופו של דבר בן אדם יודע לעזור הכי טוב לעצמו. אם הוא יראה שנותנים לו כוחות אפילו לא בדרך ישירה מכם, אלא דרך הרכיבים, דרך דברים שתתנו לרכיבים, תקציבים שתתנו לרכיבים כדי לעזור לנו. אנחנו נוכל לגבש לעצמנו קבוצה אחידה. כי עכשיו אנחנו מפוזרים. אנחנו יצרנו קבוצות חדשות. היינו צריכים ליצור קבוצות חדשות. ברגע שיהיה לנו קבוצות חדשות שיהיה לנו כסף להיות בהן ואנחנו נרגיש שזה באמת המקום שלנו אז נוכל לעזור לעצמנו הרבה. כי בסך הכול יש לנו כוחות. אנחנו באנו עם כוחות. כוחות לא יכולים להיעלם. אנחנו צריכים איכשהו להוציא את הכוחות לפועל ואז יהיה טוב לכולם.

אבי דיכטר:

איפה המודל הכי מוצלח מבין כל הקבוצות שפנונו מגוש קטיף היום? האם זה בנחל שורק?

דבורה רייש:

אצלנו מאוד מאוחדים.

אבי דיכטר :

אני לא שאלתי על השוואה. איפה המודל הכי מצליח?

קריאה :

אני למשל גרה בשומריה.

אבי דיכטר :

תראו אני לא בכדי שאלתי את השאלה הזו. כי הרי בסופו של דבר סדר גודל של 9000 איש מפונים בתוך ימים מבתים, מישובים קבועים, מקהילות, מקבוצות, משכבות, בתי ספר, בתי כנסת, הווי חיים שלם. מובן מאליו שבסופו של דבר, היום אנחנו 4 שנים אחרי האירוע כמעט, ויש מקומות ששם היישוב מחדש או השיקום או ההתארגנות מחדש הצליחו יותר. יש מקומות שהם הצליחו פחות. זה לא עניין של השוואה. הסיכוי בניצן לא דומה לסיכוי ביבול, לא דומה לסיכוי בנחל שורק, מסיבות שונות. אבל בסופו של דבר מודל מוצלח, זה דבר שאתה שואל, רגע, איך מחקים אותו במקומות אחרים. עושים עם ההתאמות הנדרשות. אגב אני אומר לכם, צר לי שחבר הכנסת כץ יצא מכאן. אני אומר לכם שלנהל דיון כזה וחבר כנסת מתבטא במונחים של פשע, או שהוא לא מבין בדמוקרטיה או שהוא לא מבין בפשע. אני אומר לעצמנו, והיתה לי גם זכות להיות בממשלה שהחליטה כל שנה על הקצאות נוספות, מפני שפרק הזמן שהוקצה לנושא הזה לא הספיק. לא לגבי סלע ולא לגבי משרד החינוך ולא לגבי המועצות האזוריות. לא הספיק. ההערכות שהעסק הזה ניתן יהיה לשקם אותו מהר יותר ההערכות האלה לא עמדו במבחן המציאות. אני לא יודע. פה נאמר 5 שנים ניתנה הערכה על ידי משרד החינוך. עמירה אמרת בין 3 ל-5 שנים אם אני זוכר נכון את הנתון אחרי שהם יגיעו לישובי הקבע. נדמה לי שבניצן מתחילים רק עכשיו ניצני בתי הקבע. זאת אומרת זה כמעט תוכנית אופק. ככל שאתה מתקרב אתה מתרחק. הנושא הזה של 3 עד 5 שנים. האם להיבהל מזה? לא. בסופו של דבר הרי הבעיה אנחנו מדברים פה עם נוער, הוא מסיים השנה י"ב. אני מודה שאני יושבתי הקשבת קשב רב. להגיד לכם את האמת אני לא הבנתי את הנתון לגבי בתי הספר העממיים. מי זה הגורם שצריך לומר לנו האם שכבת בתי הספר העממיים, האם הבעיה שם היא חריפה או מינורית? אני שמעתי פה 4 אנשים שעסקו בבתי הספר העממיים, כל אחד נתן הערכה אחת. בסופו של דבר אתה צריך לקחת את המשאבים הקיימים ואתה צריך להגיד איפה אני משקיע אותם יותר. ובמודלים המוצלחים יכולנו לנתח למה הם מוצלחים. האם ניתן להעתיק משם למקומות אחרים. ומודלים פחות מוצלחים יכול להיות ששם צריך לעשות הסטת משאבים כדי לתת לישוב בסדר גודל של ניצן, נדמה לי הישוב הגדול ביותר מסך כל האנשים שפוגו, שם נדרשת הקצאת משאבים אחרת. אני מקבל מה שאמרת מבחינת הכוחות הפנימיים. לא התייחסתם האם בארבע השנים האלה האם הנוער, הילדים, האם הם קיבלו מלכתחילה את המאמצים הלאומיים או היישוביים לטפל או שזה לקח זמן עד שהם נכנסו לצורה של קבלה. אני לא יודע, יכול להיות שסמדר או אחרים יכולים לתת את ההתייחסות הזאת כי באמת יש פרק זמן של התאקלמות ואני לא יודע אם זה לפני שנה, או לפני ארבע שנים או שלוש שנים או כל זמן אחר. הניתוח גם לא יכול לקחת את כל ארבע השנים האלה אלא הוא צריך לקחת את פרק הזמן הריאלי. הערה אחרונה, אני אומר לכם, אני קשה לי, לא מוכן לקבל את המונחים של אבל כמונחים שצריכים להחיל על הפינוי מגוש קטיף.

בפסיכולוגיה יש מספיק מושגים שאפשר לאמץ ולהחיל ולא להשתמש במונח הקשה הזה שכל אחד מאיתנו, מה לעשות, כל אחד ברמה שלו מעבד.

אורי אורבך :

מדובר במינוח שמשמשים בו אנשי מקצוע.

אבי דיכטר :

חבר הכנסת אורי אורבך אני רוצה לומר לך שמישהו מסוגל להשתמש במונח פשע אז יהיה לך קל מאוד אחר כך להשתמש במונח גירוש. מה לעשות? אני אומר לך כשאתה משתמש בסקאלה הזו אתה מתחיל להגיע לטרמינולוגיה בעייתית.

אורי אורבך :

המינוח המקצועי הוא עקירה ולא גירוש והמינוח המקצועי הוא אבל. זה לא זה כמו שבן אדם...

היו"ר דני דנון :

הצלחנו בצורה מאוד יפה לנהל את הדיון בלי להיכנס למינוחים ולהשקפות. הוא היה טוב מאוד. הנושא של האבל זה רגשות. ברגע שלי אישית הוא היה של אובדן של אבל שצריך להתמודד איתו אבל כל אחד עם הרגשות שלו.

אבי דיכטר :

בסופו של דבר יושבת פה קבוצה באמת גדולה ומכובדת בשביל מטרה אחת בלבד. איך את 9000 האנשים שחיו בגוש קטיף ובצפון השומרון, איך תשעת האלפים האנשים האלה אנחנו כוועדה לזכויות הילד מתמקדים בצדק בנושא הילדים. זה תפקידנו. זו מחויבותנו. איך בעוד שנה או שנתיים או שלוש שנים, אני מקווה שבעוד שנה, אבל אם לא אז בעוד שנתיים, או שלוש שנים, איך אנחנו יכולים לסמן את העקומה של שיקום והתבססות וחיים חדשים, גרף נאמנות למולדת לא שהוא ככה בתשובות מהוססות אלא בתשובות ברורות ואני מסכים לחלוטין עם סמדר, את נדמה אמרת, זו המדינה שלנו, כולם מתחלפים, אנחנו כולם מתחלפים, גם הממשלות, גם הכנסת, גם הגילאים מתחלפים, המולדת הזו לא מתחלפת. זו המטרה. כשפורום כזה בא אז גם לטרמינולוגיה יש משמעות.

דוברת :

יש לי משהו מאוד חשוב להגיד. אני באה ממרכז מהות, מרכז התמודדות וחירום ואנחנו מלווים את הילדים והנוער מהעקירה עוד לפני עד היום. במונחים פסיכולוגיים יש מה שנקרא עיבוד אובדן שזה בהתחלה הלם, אחרי זה כעס, עצב והשלמה שהיום גם חושבים שהיא לא קיימת כך שבהחלט יש תהליכי אבל. כשמדובר בטיפול צריך טיפול ארוך טווח כדי לעבור את כל השלבים האלה. מכיוון שמה שקורה עד היום בטיפול הרגשי הוא נקטע וכשהוא נקטע אז יש בעיה ביעילות שלו, והוא נקטע בגלל בעיות תקציביות. אנחנו השנה למשל במהות לא היה לנו תקציב כי נגמר התקציב גם ממשרד הבריאות גם מכל התרומות. אנחנו ראינו, בעופרת יצוקה, הפרדנו 45 קבוצות אצל הילדים והנוער העקורים. ראינו שילדים שעברו תהליך רציני של טיפול רגשי שהיו בלב ליבם של הגרדים, באשקלון, הראו הרבה כוח ועוצמה. ולעומת זאת ילדים שלא קיבלו עיבוד רגשי ארוך טווח שהיו בטווח האזעקות, אבל לא היו בתחום הנפילות היו ברמת חרדה גבוהה. זה נתון שאי אפשר להתנוכח איתו ומה שלא אמרו פה וזה חשוב שזה ייאמר שעשינו עבודה מאוד רצינית בגיל הרך, ויש בעיה בגיל הרך, ולא נתנו את הדעת על זה. הגיל הרך בבעיה קשה. הם היו ילדים קטנים, הם לא ידעו לדבר. הם היו בני שנתיים. חשבו שהכול בסדר והכול עובר ואנחנו רואים בעיות לא פשוטות איתם וצריך להקצות הרבה משאבים לטיפול.

אורי אורבך :

רק משפט אחד. זה לא עניין של טרמינולוגיה. לגבי הערת חבר הכנסת דיכטר. זה לא עניין שאומרים אבל כדי להשוות את זה למוות של אנשים. אלא המינוח המקצועי בא כדי להגיד שצורת ההתמודדות והטיפול של הגופים המקצועיים מקבילה באלמנט הזה של האובדן. מבלי להיכנס לויכוח אם זה גירוש. כמו שלא משתמשים במילה גירוש שהיא טעונה או במילה התנתקות שהיא בכוונה לא טעונה שזאת בחירה פוליטית של הממשלה לבצע כאילו איזה דבר טכני שלוקחים מישהו, מנתקים אותו מכאן לשם. לכן גם המינוח המקצועי בדברים כאלה ובדברים אחרים בעולמות שלא קשורים בכלל לסוגית גוש קטיף כמדומני שזה עקירה. בין אם זה מכפר שלם. זה מינוחים של אנשים שעוסקים בטיפול נפשי, פסיכולוגי וכדומה. מעבר לזה אני לא נכנס למסקנות הפוליטיות. באתי איתן. הן ידועות מראש והן לא ישתנו כנראה. אבל אנשים פוליטיים צריכים לקחת אל ליבם לא במסקנות הפוליטיות של מה צריך לעשות אם לעקור, לפנות, לגרש וכל זה ישובים, אלא במובן של המשמעות כלפי אנשים אחרים. זאת אומרת תהיה ההחלטה אשר תהיה אי אפשר לבוא אליה בלי להביא בחשבון את התוצאות כלפי האזרחים הנפגעים מכך. זה צריך לדעת מעבר לטיפול עצמו ולדיווח שאנחנו מקבלים, וזה קשור לכל בן אדם תהיה השקפתו הפוליטית אשר תהיה.

אורלי לוי-אבקסיס :

אני בהחלט מסכימה עם מה שאומר חבר הכנסת אורבך אבל אנחנו באמת פה בוועדה לזכויות הילד, אנחנו באמת צריכים לבדוק את המצב האינדיווידואלי של הילדים. כי בהשקפת עולם שלנו קצת קשה לנו לפעמים לראות, אוקיי, אז זרקו אותם, אז שיתמודדו עם מקום חדש, זה כמו שאנחנו לוקחים את הילדים שלנו ועוברים דירה. אני יודעת מה זה, אני עשיתי מעברים כאלו. אבל פה זה החלטה של המשפחה עם איזו הכנה מוקדמת עם איזו תרומה אישית שלי למעבר. פה זה נכפה גם על ההורים וגם על הילדים. ומסתבר שהתשתית לא הוכנה כראוי. לא צפו באמת את כל האלמנטים שיכולים להיות ואת הפגיעה בנפש הרכה. התפקיד שלנו זה לבדוק מה עושים מפה ואילך ובאיזה שלב של עיבוד האבל אנחנו נמצאים גם אם אנחנו לא אוהבים את המונח הזה אבל אני מסתכלת עליו כעל מונח פסיכולוגי. הקבלה כבר נמצאת? ההשלמה נמצאת? אפילו לא עברנו את השלב הראשוני לפי מה שאני מבינה מכם. כעס ועצב. עוד לא הגענו להשלמה. ועכשיו אנחנו צריכים גם לקחת בחשבון את ההורים ואת הניתוק שלהם מאותן מסגרות, לא רק המסגרות הקהילתיות, אבל תעסוקה. וכשהורה מאבד גם את הפרנסה שלו ואנחנו יודעים שמה גם על חקלאים שהיו, חקלאות מאוד פורחת ופתאום אין יותר שטחים לעבד. אין יותר את התעסוקה של המבנה הקודם וזה אחד הדברים שמקריין על ילדים, חוסר הביטחון הזה, וכשההורים טרודים באיך ממשיכים לשקם את עצמם זה משפיע על הילדים. בכלל צריך לעשות עיבוד מחדש כי מה שמסתבר לפי הנתונים שכמה שלא הושקעו כספים ואולי היה צריך להשקיע קצת יותר וגם מבחינת התוכניות שגובשו הם לא נתנו מענה. אז עכשיו מנסים דרך המוסדות הקיימים לנסות ולשפר. אבל אולי צריך לשנות את התפיסה, לשנות את המחשבה, לראות איך אנחנו משנים את כל המערך בנוגע לאותם מפונים. אני לא אגיד מגורשים שלא יקפצו עלי אבל באמת לגבי אותם עקורים. זה קשה. אבל אנשי המקצוע צריכים לתת את דעתם ולתת לנו פתרונות ולתת לנו תוכניות אולי בכינוס הבא של הוועדה, לתת לנו פתרונות יצירתיים קצת אחרים כי זה לא מוכיח את עצמו.

עמירה חיים :

בדוח מבקר המדינה שבדק את כל משרדי הממשלה וההשקעה שלהם והדרך והחשיבה היתה לו דיווח מאוד קשה ממנהלת סלע. היתה לו ביקורת.

דנה אלעד :

משרד החינוך קיבל המון שבחים על החשיבה למרחוק.

עמירה חיים :

אני מדברת על כל המערכת. יוצא מכאן כביכול שהמדינה לא נתנה מענה. אז בוודאי שיש קשיים אבל אנשים חשיבה לפני המחנה כדי למצוא פתרונות. זה לא שמהו שניתנו הם לטווח ארוך. זה כן. צריך להמשיך עם הפתרונות. אסור להפסיק.

דנה אלעד :

אני אומרת שתחילת שנה ואין להם תקציב. מדריכי הנוער יש להם בטחון לעוד שנה לעוד שנתיים שהם עובדים עם אותם נערים.

עמירה חיים :

אנחנו נכנסים לשנה החמישית בשנה הבאה. משרד החינוך חשב בהתחלה ששלוש שנים הוא יתמוך. לאחר מכן היתה חשיבה לחמש שנים. צריך עכשיו לחשוב שוב על עוד חמש שנים.

היו"ר דני דנון :

תודה. אנחנו ניגע בזה בדברי הסיכום. זכות דיבור אחרונה לאורי כהן.

אורי כהן:

אני מנווה דקלים, היום גר בניצן. רציתי להתייחס פה לכמה נקודות בכללן דברי חבר הכנסת דיכטר. אני בן 19, בוגר י"ב, עכשיו לומד בישיבה כמה שנים לפני גיוס וחוויתי בתוך שנה אחרי הגירוש, הגירוש היה באוגוסט 2005, פחות מחצי שנה, אבא שלי נפטר. כנראה שזה קשור. רציתי להתייחס לדברי חבר הכנסת דיכטר. גם מונח שהבהירו לי אותו. זה הרבה יותר קשה מאובדן. בגלל שאבל של אדם יחיד, אבא, הכי קרוב שיהיה, זה קשור לנקודה בחייד, יש לך גם אימא, ויש לך עוד הרבה דברים בתסריט הזה של החיים. כשאתה עוקר בית אז זה הכול. מגיל אפס עד אותו גיל אז כל האנשים והחוויות היו על אותו בסיס. וכשזה נעקר אין כלום. אותו בן אדם שאיבד מישהו קרוב עם כל הכאב, זה הרבה יותר מזה. אני ברוך השם היום במקום אחר לגמרי בזכות הרבה אנשים טובים שהגישו עזרה במקום הנכון בזמן הנכון. אני עומד לפני גיוס. אני רוצה לתרום למדינת ישראל וזה בזכות זה, תסלחו לי, שהתרחקתי מניצן. הייתי בפנימייה מלפני הגירוש, אפילו אחרי, כל ארבעת השנים ביליתי בצורה לא פשוטה, גם בשמינית נהרגו שמונה חברים שלי בפיגוע בישיבת מרכז הרב. חוויה באמת לא פשוטה. כל פעם שאני מגיע לניצן אני מרגיש שאני מגיע למוזיאון גוש קטיף. זה קשה לרפא את החולה בסביבת המחלה. אתה לא יכול לתת מוסיקה לילד, אמנות, זה מאוד נחמד, אבל הוא מגיע ורואה את האבא המובטל. כשאין לו אור בעיניים זה לא יעזור כלום. אתם אולי ועדה לשלום הילד. אתם שוכחים שעם כל מה שתביאו לילד ותרעיפו עליו הוא יגיע הביתה וכל המוסיקה הזאת תלך לכל הרוחות. אז לא מועילה התרפיה. אנחנו היום 4 שנים אחרי הגירוש עדיין באותה מדוכה. לא מתקדמים. התרפיה הכי טובה זה חלוציות, זה בנייה, זה התיישבות, זה חברה אידיאליסטית ערכיים שעל זה גדלו. מה שאמר חבר הכנסת דיכטר הנאמנות למולדת לא פסקה, לא התמעטה. אפילו גברה. אנחנו יודעים שכל משבר מביא אחריו לידה והוא מנוף. יש כוחות עצומים. כולם רוצים להתגייס. תנו לנו לתרום. לא מסוגלים להיות בניצן. שאלו פה על המודל. אני מסכים עם הדברים שאמרו, יתד, יבול. אני אולי בניצן. אני ממש מרגיש שצריך את העובדים הסוציאליים והפסיכולוגים. אבל בישובים האלה כשכל המשפחה נרתמת, שההורים בחקלאות ובאידיאל ואנו באנו ארצה לבנות ולהיבנות זו תחושה אחרת לגמרי שהיא התרפיה הכי טובה. אנחנו נציגים שחווינו את הדבר ממקור ראשון אבל הסבל של המשפחה שלי הפרטית באמת השתקמה ברוך השם. אני לא מייצג. יש אנשים במקום אחר לגמרי. לא שפר מזלם. אני חושב שגם מי שמאוד כועס על המדינה ולא רוצה להתגייס ולא רוצה לתרום זה מתוך רגשות זעם מאו לגיטימיים.

היו"ר דני דנון:

אני רוצה לסכם את הדיון שהיה דיון חשוב וכולנו קיבלנו את ההרגשה שהנפשות של ילדי גוש קטיף אם אנחנו כשלנו הן נפשות מצולקות. זו המציאות. שמעו את הקולות. חלק מההשלכות של העקירה. אנחנו מדברים פה על נוער שהוא מלח הארץ. אתם מקור לגאווה ועתיד מנהיגותי של מדינת ישראל וכואב לנו לראות ככנסת וכאנשים שאמונים על חינוך את הפגיעה שאתם חשים אותה יום יום שעה שעה. בשם הבית הזה, בשם הוועדה, אנחנו מודעים לכך שיש מחדלים ואנחנו קוראים לתקן אותם ולהקטין את האובדן. ההליך שבו ביצעו את ההתנתקות ועקרו תושבים מגוש קטיף וצפון השומרון זה היה הליך קצרה אבל ההרס שהוא השאיר זה הרס רב של נפשות, של משפחות, שהיום אנחנו ראינו רק קצה. לא דיברנו על הנושא של ההורים ולא נושא כלכלי שהבית הזה דן בהם. כולנו הסכמנו שהנושא התקציבי לא נמצא פה על הפרק. אני קורא פה לאנשי משרד החינוך, לאנשי סלע, משרד העבודה והרווחה, אין פה בעיה תקציבית. אני אומר את זה גם מטעם הממשלה, גם מטעם ראש הממשלה וגם מטעם השר הרשקוביץ. יש התגייסות מלאה של המערכת לנושא הזה. אבל צריך לחשוב איך אנחנו פועלים בנושאים התקציביים שיהיה תזרים מזומנים. לצערי צריך להיערך מערכתית שהנושא הזה לא יסתיים בשנים הקרובות.

אני רוצה להקריא הצעת החלטה של הוועדה. הוועדה לזכויות הילד עוקבת בדאגה אחר המצוקות והקשיים של ילדי העקורים מגוש קטיף וצפון השומרון. הוועדה התרשמה שפצעי העקירה עדיין פעורים בלבבות הילדים והנוער שנעקרו מבתיהם. הוועדה מוקירה את עבודתם המקצועית של אנשי משרד החינוך, משרד העבודה והרווחה וכל העוסקים בנושא. הוועדה קוראת לשר החינוך ולשר הרווחה להכין

תוכנית עבודה רב שנתית הנוגעת לטיפול ילדי העקורים ולאפשר רציפות תפעולית של הגורמים המטפלים. הוועדה מביעה את הזדהותה עם רגשותיהם של בני הנוער שמרגישים שהופקרו וקוראת לכל הנוגעים בדבר להתמקד במתן מענה למצוקות. אני רוצה להודות לכל מי שהגיע, בייחוד לחבריה הצעירים, לנוער. אנחנו מעריכים את זה שבאתם ביום חופש ואנחנו עומדים פה לרשותכם. תודה רבה לחברי הכנסת. הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 14:20